

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului privind crearea Centrului de Justiție Familială al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne și Regulamentului de organizare și funcționarea a acestuia

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea Conceptului privind crearea Centrului de Justiție Familială al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne și Regulamentului de organizare și funcționarea a acestuia* a fost elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Convenția Consiliului Europei cu privire la prevenirea și combaterea violenței față de femei și violenței în familie (adoptată la 11 mai 2011, Istanbul), este primul document comprehensiv din punct de vedere juridic la nivel european pentru prevenirea, investigarea și pedepsirea actelor de violență împotriva femeilor și violenței domestice.

Astfel, la 14.10.2021, prin Legea nr. 144/2021, Republica Moldova a ratificat Convenția, respectiv, statul și-a asumat față de comunitatea europeană, respectarea anumitor obligații internaționale, care vin să asigure o protecție adecvată victimelor tuturor formelor de violență, inclusiv și celor supuse hărțuirii sexuale.

Ratificarea *Convenției*, a reprezentat un pas important al Republicii Moldova în vederea diminuării violenței împotriva femeilor și prevenirea acestui flagel. Totodată, acest angajament asumat, pe de o parte, presupune realizarea considerabilă a dezideratelor pe domeniu, dar și în același rând, prezumă consolidarea tuturor eforturilor al autorităților competente, pentru transpunere și aplicabilitate cât mai eficientă și efectivă a prevederilor Convenției enunțate.

Prin urmare, în conformitate cu exigențele Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice (*Convenția de la Istanbul*), sunt prevăzute două tipuri de servicii pentru victime: de asistență generală (nespecializată) și servicii specializate de asistență (*art. 20 și 22*).

În acest sens, potrivit pct. 132 din Raportul explicativ la Convenția de la Istanbul, aceste servicii includ:

- adăpost și cazare sigură;
- asistență medicală de urgență;
- perfectarea expertizei medico-legale în cazurile de viol sau agresiunii cu caracter sexual;
- consiliere psihologică pe termen scurt și pe termen lung, consiliere post-traumatică;
- consultanță juridică;
- linii telefonice de încredere pentru diligența victimelor în scopul beneficierii de serviciile corespunzătoare;
- servicii specifice pentru copii, victime sau martori ai violenței.

Totodată, potrivit recomandărilor Grupului de experți privind acțiunea împotriva violenței asupra femeilor și violenței domestice (GREVIO), necesarul de servicii trebuie să includă:

- un loc în adăpost pentru femei, la fiecare 10.000 de locuitori;
- un Centru de criză pentru victimele violului, la 200.000 de femei, acoperind toate regiunile geografice;
- un Centru de consiliere pentru femei, la fiecare 50.000 de femei.

Este de menționat că, conform Programului de Activitate a Guvernului „Moldova vremurilor bune”, unul din obiectivele de dezvoltare stabilește *reducerea cu 15% a infracțiunilor contra vieții și sănătății, a violurilor, a hărțuirii sexuale și a violenței în baza de gen...*

Totodată, Guvernul Republicii Moldova, prin Hotărârea nr. 281/2018, a aprobat prima Strategie națională de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pentru perioada 2018-2023 și Planurile de acțiuni pentru anii 2018-2020 și 2021-2022 privind implementarea acesteia.

Astfel, prin Obiectivul Specific 2.1. al Planului de Acțiuni pentru implementarea Strategiei, Guvernul și-a propus dezvoltarea serviciilor specializate pentru victimele violenței față de femei și violenței în familie, în conformitate cu standardele internaționale și asigurarea accesibilității acestora.

Toate acestea, creează premisele necesare dezvoltării Centrului de Justiție Familială în Moldova (*în continuare – Centru*) – un model de abordare integrată și de cooperare intersectorială a specialiștilor din organele de poliție, justiție, sănătate, protecție socială, sub același acoperiș, după modelul funcționării centrelor similare atât în statele europene, cât și în Statele Unite ale Americii.

Centrul, are la bază înțelegerea agreată în Amendamentul 18, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 405/2020, care are drept scop stabilirea proiectelor pentru sprijinirea activităților destinate promovării reformelor și dezvoltării capacităților de aplicare a legii și justiție penală ale Republicii Moldova.

Respectiv, Centrul este parte componentă a proiectului nr. 2, ce vizează sporirea capacităților funcționarilor din sectorul de justiție penală din Moldova, sporind în același timp accesul la justiție al cetățenilor din Moldova.

În același rând, Centrul, nu prevede oferirea serviciilor de plasament, reabilitare sau reintegrare, precum și nu substituie serviciile specializate existente pentru victimele violenței.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Prezentul proiect nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul prevede, pe de o parte aprobarea Conceptului privind crearea Centrului de Justiție Familială al Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, iar pe de altă parte, aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a acestuia.

În acest context, crearea Centrului pilot de Justiție Familială, constă în dezvoltarea unui serviciu specializat multifuncțional, destinat oferirii accesului sporit la servicii de criză integrate pentru victimele violenței în familie și violenței sexuale, centrat pe traumă și necesitățile acestora, prin asigurarea unui răspuns intersectorial prompt într-o singură locație.

Astfel, pentru atingerea scopului urmărit, prin prezentul proiect se propune:

1) oferirea accesului la serviciile specializate integrate pentru victimele violenței în familie și violenței sexuale, prin reducerea numărului de locații unde trebuie să se deplaseze victima pentru a obține asistență și protecție;

2) asigurarea documentării prompte și eficiente a cazurilor de violență, prin colectarea și prelevarea primelor probe în cadrul procesului penal/contravențional;

3) sporirea accesului victimelor violenței în familie și violenței sexuale la servicii de sprijin și suport, prin referirea acestora către servicii conform necesităților identificate;

4) acordarea asistenței juridice specializate gratuite;

5) asigurarea protecției și siguranței imediate victimelor violenței, prin furnizarea serviciilor de asistență în situații de criză, în scopul prevenirii escaladării situației și consecințelor imprevizibile.

Astfel, aprobarea proiectului va asigura într-un mod corect și exhaustiv misiunea, responsabilitățile și drepturile Centrului, managementul resurselor umane și competențele autorităților publice de resort, întru asigurarea bunei organizări și funcționării instituției, precum și oferirea serviciilor de calitate victimelor.

Subdiviziunea, prin forma de organizare și funcționare reprezintă un centru **multifuncțional**, cu regim de activitate 24/7, în care instituțiile publice și cele private desemnează specialiști pentru a desfășura activitate în regim integral sau redus, în aceeași locație, cu scopul reducerii numărului instituțiilor la care victimele se adresează cu solicitări pentru acordarea asistenței și a sporii accesul la servicii și suport pentru victimele violenței în familie și violenței sexuale, precum și copiii lor.

Serviciile oferite: Consilierea informațională - informarea victimelor infracțiunilor despre drepturile sale și serviciile de care pot beneficia.

Examinare și asistența medicală – constă în examinarea ginecologică, inclusiv colectarea materialului necesar pentru diagnosticul bolilor cu transmisie sexuală, eventual sarcină și prescrierea contracepției de urgență.

După oferirea asistenței medicale primare, în caz de necesitate victimele vor fi referite către serviciile medicale specializate (unități medico-sanitare, servicii psihiatrice etc.).

Examinarea medico-legală în incinta CJF – colectarea în regim de urgență a probelor necesare și examinarea medico-legală a victimelor, pentru a putea răspunde întrebărilor adresate experților criminaliști. În cazul victimelor violenței în familie, victimelor infracțiunilor privind viața sexuală, examinarea corporală a victimei va avea drept scop stabilirea gravității vătămării integrității corporale sau a sănătății persoanei.

Serviciile sociale vor consta în evaluarea de către asistentul social a riscurilor existente post factum săvârșirii abuzului sexual sau violenței în familie, acțiunilor pentru securitatea persoanei, identificarea nevoilor victimei și organizarea plasamentului, în cazul în care revenirea victimei acasă prezintă pericol pentru ea.

Până la identificarea și transportarea la adăposturile de plasament de urgență, în vederea excluderii contactului cu alte persoane ce pot influența victima, în cadrul CJF, beneficiarilor li se vor oferi posibilitatea de așteptare, referirea acestora către servicii într-un spațiu sigur și separat de așteptare. La necesitate, victima poate fi referită către alte servicii de suport, publice și private (centre de plasament și centre de zi, direcții teritoriale de asistență socială, etc.). La fel, victimei i se va acorda asistență socială urgentă, necesară pentru referirea și facilitarea accesului la servicii specializate de suport (întocmirea dosarului individualizat de asistență).

Consilierea psihologică gratuită va consta în asistența psihologică de urgență acordată victimelor de către psihologii angajați să activeze în cadrul Centrului, în vederea lucrului cu trauma și stabilizării stării psiho-emoționale a acestora. Aceste servicii, vor fi oferite și la solicitarea ofițerului de urmărire penală, a procurorului, avocatului sau altei persoane abilitate.

Consultația și asistența juridică primară și calificată (*Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat*) va fi acordată victimelor din momentul adresării către Centru, atât în cauze penale, contravenționale, cât și civile. Avocații desemnați de CNAJGS vor oferi servicii de asistență juridică gratuită atât în cauzele penale, cât și în cele contravenționale și civile, conform necesităților victimei. În cazul refuzului CNAJGS de a asigura asistență gratuită atât în cauze penale, cât și în cele contravenționale sau civile, va fi analizată posibilitatea încheierii unui acord de colaborare cu o organizație neguvernamentală care furnizează servicii de asistență juridică gratuită victimelor.

Servicii de însoțire a victimei în procedurile legale, pe toată durata procesului penal, către instituțiile la care trebuie să se prezinte pentru a participa la diferite acțiuni procesuale.

Victimele vor fi libere să acceseze orice serviciu disponibil de care are nevoie, precum și să refuze altele, pe care le consideră inutile. Serviciile de consiliere informațională, psihologică, precum și alte servicii sau forme de asistență pot fi acordate victimelor în baza unui acord de parteneriat cu o organizație necomercială, care dispune de personal specializat și care prestează servicii acreditate.

De asemenea, la adresarea mamei cu copil/sau copii, managerul de caz este obligat să informeze imediat autoritatea tutelară teritorială, iar apoi să expedieze în decurs de 24 ore fișa de sesizare a cazului suspect de violență, neglijare, exploatare, trafic al copilului.

În cadrul Centrului, vor fi întreprinse și primele acțiuni procesuale din partea ofițerilor de poliție și, la necesitate, a procurorilor sau judecătorilor.

Respectiv, Centrul are misiunea de a asigura exercitarea eficientă a dreptului la protecție al victimelor violenței, furnizându-le asistență pentru începerea recuperării fizice, psihologice și sociale, prin acțiuni medicale, psihologice, juridice și sociale.

În acest sens, crearea și pilotarea Centrului de Justiție Familială va avea drept scop oferirea unor servicii urgente, integrate și bazate pe răspunsul intersectorial pentru a preveni revictimizarea și/sau re-traumatizarea victimelor și facilitarea monitorizării, documentării și colectării probelor în cauzele contravenționale și penale.

De menționat că, înființarea Centrului este realizată de Fundația Te Doy, printr-un consorțiu format din organizații nonguvernamentale, condus de Te Doy Foundation,

partenerii din Statele Unite ale Americii, Transnational Development Associates Inc. și cu suportul partenerului local Asociația Împotriva Violenței „Casa Mărioarei” și Ministerul Afacerilor Interne.

5. Fundamentarea economico-financiară

În temeiul Parteneriatului dintre Fundația Te Doy și Ministerul Afacerilor Interne, consemnat în articolul 4 din Memorandumul de înțelegere nr. A-7 din data de 19 octombrie 2020, Ministerul Afacerilor Interne va oferi un imobil în care va activa Centrul și va acoperi cheltuielile financiare ce țin de întreținerea clădirii pe parcursul activității acestuia.

Fundația Te Doy din Moldova și Organizația Internațională pentru Migrație va oferi sursele financiare necesare pentru renovarea și dotarea tehnico - materială a imobilului Centrului.

Suplimentar, surse financiare necesare pentru activitatea Centrului, cu excepția celor menționate mai sus, vor fi alocate din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Afacerilor Interne și din alte surse neinterzise de lege.

Astfel, Centrul va reprezenta o subdiviziune specializată din cadrul Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, cu potențial de resurse umane în număr de 27 angajați, dintre care: 13 angajați (*funcționari publici cu statut special*) și 14 angajați civili.

Statul de personal – funcționari publici cu statut special:

- Director -1 unitate,
- Secția asistență comunitară – 5 unități (*1 șef de secție, 2 ofițeri principali și 2 ofițeri superiori*);
- Serviciu urmărire penală – 3 unități (*1 șef de serviciu și 2 ofițeri*);
- Șoferi – 4 unități (subofițeri).

Statul de personal – angajați civili:

- Psiholog – 4;
- Asistenți medicali – 4;
- Medic de familie -1;
- Ginecolog-1;
- Asistenți sociali - 4.

Prin urmare, înființarea și funcționarea Centrului, necesită constituirea liniei bugetare anuale în sumă de **5.734,39** mii lei.

Divizat după cheltuielile pentru salarizarea angajaților Centrului, constituie suma de **3.811,39** mii lei, care urmează a fi acoperită anual din bugetul de stat, după cum urmează:

Cheltuielile pentru salarizarea funcționarilor public cu statut special constituie 2.064,63 mii lei, dintre care:

- Director – 305,44 mii lei;
- Șef Secție asistență comunitară – 211,66 mii lei;
- 2 ofițeri principali – 336,1 mii lei;
- 2 ofițeri superiori – 303,5 mii lei;
- Șef Serviciu urmărire penală – 179,29 mii lei;
- 2 ofițeri – 257,25 mii lei;
- 4 șoferi (subofițeri) – 471,4 mii lei.

Cheltuielile pentru salarizarea funcționarilor civili constituie 1.746,76 mii lei, dintre care:

- 4 psihologi – 540,93 mii lei;
- 4 asistenți medicali – 396,04 mii lei;
- 2 medic de familie/ginecolog – 370,28 mii lei;
- 4 asistenți sociali – 439,51 mii lei.

Totodată, pe lângă salarizarea funcționarilor, se impune acoperirea altor costuri în sumă totală de **1.923,0** mii lei, dintre care:

- Serviciile de pază și securitate 558 mii lei;
- Servicii comunale – 875,0 mii lei: (*apa și canalizare – 14,7 mii lei; energie electrică – 126,0 mii lei; energie termică – 700,0 mii lei; transportarea deșeurilor – 34,3 mii lei*);
- Servicii de telefonie și internet – 20,0 mii lei;
- Procurarea medicamentelor – 20,0 mii lei;
- Procurarea produselor chimice de uz casnic și rechizite de birou – 70,0 mii lei;
- Procurarea produselor de igiena personala – 30,0 mii lei;
- Servicii de curățătorie chimică (pentru lenjerie de pat) – 50,0 mii lei;
- Servicii medicale (expertize medico-legale, analize de laborator) – 50,0 mii lei;
- Achiziționarea carburanților – 110,0 mii lei;
- Servicii de reparații curente a unității de transport – 30,0 mii lei;
- Servicii de efectuare a curățeniei – 110,0 mii lei.

Resursele financiare necesare pentru Crearea și funcționarea Centrului, au fost consultate cu Ministerul Finanțelor și prezentate în cadrul exercițiului de elaborare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu 2023 – 2025.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul se încadrează în cadrul normativ existent, iar aprobarea acestuia nu va genera ca o consecință necesitatea amendării altor acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În vederea respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul va fi plasat pe pagina-web oficială a Ministerului Afacerilor Interne în rețeaua Internet www.mai.gov.md, la compartimentul „Transparența”, secțiunea „Consultări publice”, rubrica „Consultări publice” și pe pagina-web www.particip.gov.md.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul actului normativ urmează a fi supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu necesită o expertiză de compatibilitate.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul actului normativ urmează a fi supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției